

Sameček
láskyplně
kouše samičku
do zátylku

Samice s
mláďaty

PŘICHÁZÍ JARO A CHOVATELÉ FRETČÍCH SLEČEN SE MUSÍ ROZHODNOUT, ZDA BUDOU LETOS ODCHOVÁVAT. ROZHODOVÁNÍ TO NENÍ NIJAK SNADNÉ.

Znám jednu fretku

Najít toho správného ženicha není ani u fretek lehká věc. Letos všem pánič-kům fretek na vdávání vyšel vstříc Klub chovatelů a příznivců fretek ve spolupráci s divadlem Solidarita. V únoru, na svatého Va-lentýna, uspořádali seznamovací večírek Představili se tu fretky a freťáci nejrůznějších barev, vznikla nová přátelství a snad i lásky.

ŠMOULINKA V OHROŽENÍ

Kolem fretčích říjí panuje řada mýtů a omylů. Zatímco většina chovatelů a bohužel i veterinářů je podceňuje, občas je možné setkat se s opačným extrémem a zjednodušeným tvrzením, že pokud je fretka v říji a nedostane ženicha, umře. Jak už to tak bývá, pravda je někde uprostřed. Část fretek nemá žádné problémy, říje za týden nebo dva sama přejde a všechno je v pořádku. U jiných se říje protáhne třeba na tři i více měsíců, fretka

pohubne, je unavená, vypadávají srst, nemá chuť k jídlu a může dokonce uhynout. Příčina je v příliš vysokých hladinách pohlavních hormonů, které při dlouhodobém působení ovlivňují vnitřní orgány. Nejzoubejnější je potlačení funkce kostní dřevě a tím tvorby krvinek. Fretka „umírající na říji“ je chudokrevná, vychrtlá,

s bledými sliznicemi a někdy i s podkožními krváceninami.

Je zvláštní, že chovatele někdy k návštěvě veterináře nepřiměje zhoršující se zdravotní stav, ba ani úplná ztráta srsti, ale až 1 to, když se fretka nějakým zázrakem vzhopí, říje skončí a ona začne opět obrůstat srstí. Protože má silnou kůži! a v přírodní barevné formě tmavé chlupy. dochází ke stejnému efektu jako u neoholeného černovlasého muže. Chovatele zpravidla nevydělá, když je fretka úplně 1 holá, ale když jednoho dne zmodrá jako Šmoulinka, běží s ní k veterináři. Někdy tomu předchází důkladné drhnutí a pát-rání po zdroji zbarvení, zvláště když fretka. 1 jako se to stalo známým, ráda spí v koši se špinavým prádlem, mezi kterým jsou modré montérky.

CO SI POČÍT S FRETČÍ ŘÍJÍ

Naštěstí řada veterinářů a chovatelů fretek už dnes tato nebezpečí zná a nenechají situaci dojít tak daleko. Pokud říje

V říji samičce zduří vnější pohlavní orgány

trvá déle než měsíc, snaží se ji ukončit. „Nejjednodušší“ je samozřejmě fretku připustit, ale ne každý chovatel si troufá na odchov průměrně osmi miminek, a ne každý také ví, co by si s nimi počal.

V některých zemích se v těchto případech používají nekastrovaní samci s provedení vasktomí (po přetěti chámovodů jsou neplodní, ale mají pud pářit se). Páření s nimi vyvolá u samičky ovulaci, a protože nedojde k oplození vajíček, nastane falešná březost. Je také možné manipulací světelného režimu fretku přesvědčit, že na zakládání rodiny není ta správná doba. V takovém případě je zapotřebí nechat ji přibližně 18 až 20 hodin denně ve tmě. Fretka tím nijak netrpí, když uvážíme, že právě tak dlouhou dobu v dospělosti prospí. Konečně poslední možností je návštěva veterinárního lékaře, který vhodnou hormonální injekcí může říjí ukončit. Je to sice umělý zásah do organismu a fretka by ho neměla podstoupit častěji než jednou ročně, ale v situaci, kdy má prodlouženou říjí, jí to může zachránit život. Pokud má sklon k opakování dlouhé říje ve stejném roce, je po jejím ukončení vhodné zvážít kastraci. Stává se, že se při ní objeví nějaké gynekologické obtíže (cysty na vaječnicích, zánět dělohy), které s prodlouženými říjemi mohou souviset. Kastraci by neměla podstupovat fretka dříve, než dojde k ukončení říje, protože by to bylo velmi riskantní. Veterinář také může chtít nejprve udělat rozbor krve, aby se ujistil, že má fretka v pořádku krevní obraz a vydrží operaci.

KASTRACE S ROZUMEM

Někteří chovatelé mají z prodloužených říjí tak velké obavy, že samičku raději nechají vykastrovat preventivně. Nebývá to

nutné, protože pečlivý chovatel je schopný ji uhlídat a v případě, že říjí trvá déle než čtyři týdny, vyhledat veterináře. Samozřejmě musí najít takového, který má s fretkami zkušenosti a ví, co v podobné situaci dělat.

Na druhou stranu pokud někdo neplánuje odchov mláďat a není si jistý, že dokáže spolu se svým veterinářem situaci zvládnout, je kastrace sázkou na jistotu. U samiček středního věku (okolo čtyř let) se dokonce doporučuje jako prevence gynekologických problémů, které se ve vyšším věku často objevují. Pokud se chovatel pro kastraci rozhodne, nemělo by k ní dojít u fretky mladší než 6 měsíců nebo u té, která je právě v říjí. Zvíře podstupující jakoukoliv operaci by mělo být zdravé. Rozhodně nelze souhla-

sit s kastracemi nedorostlých mláďat, ke kterým dochází převážně v zahraničních velkochovech. Pod záminkou dokonalého servisu (budoucímu chovateli nehrozí potíže se říjemi, u samců se zase tvrdí, že nebudou cítit) se kasírují již šestitýdenní mláďátka. Skutečný důvod je poměrně zřejmý. Pokud velkochovatel vykastruje všechna mláďata dřív, než je prodá, nebude si zbytečně vytvářet konkurenci na trhu s mláďaty. Smutným „vedlejším efektem“ těchto praktik je vysoká úmrtnost mláďat při časných kastracích (některé zdroje hovoří až o 50 procentech!).

MATEŘSTVÍ S ROZVAHOU

Pokud se někdo rozhodne vyřešit problémy s říjí přípuštěním, musí počítat s tím, že ty pravé starosti teprve začínají. Většinou chovatelů to totiž nedá, aby miminkům nevěnovali veškerou možnou péči, nesháněli to nejlepší (a často i nejdražší) krmění. Fretky mívají průměrně osm mláďat ve vrhu, takže o zábavu bývá postaráno. Jsou sice vynikající matky a o své děti se prakticky vždy dokážou postarat samy, ale i úklid a příprava krmění pro tolik hladových krků dají zabrat. Poměrně náročný je i výběr zájemců, protože až na pár výjimek chovatelům velmi záleží na tom, ke komu se ta „jejich“ freťátka dostanou. Noví zájemci tedy bývají důkladně prověřováni, proškolení a vůbec připravováni na veledůležitou roli adoptivních rodičů. Neobstojí názor některých chovatelů, že s freťaty není žádná práce, protože se kolem nich přece nemusí tak skákat - informovaný zájemce si totiž už dnes rozmyslí nákup mláďete ze zanedbaného chovu. Dobře ví, že zanedbání hygieny nebo dokonce výživy v útlém věku může do budoucna přinést jen komplikace. *Petra Nerandžičová •*

